

**Theologiae Moralis Sacramentalis Ad Instructionem
Ordinandorum & Curandorum Ex Materia De Sacramentis
In Genere Et Ordinis Eucharistiae, Poenitentiae, Ac
Matrimonii In Specie**

De Matrimonij Sacramento, & omnibus Peccatis contra VI. praeceptum, ac
de Abortu

Sporer, Patritius

Salisburgi, 1711

Classis III. Impedimentorum. Nimia conjunctio. Consanguinitas. Affinitas.
Cognatio. Crimen.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-55333](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-55333)

rò teneas, requiri novum consensum; tunc ante hunc novum consensum, impleta conditione, solum optinebit vim sponsalium, sicut matrimonia impuberum; ideoque pro tunc pariet tibi solum impedimentum publicæ honestatis ex sponsalibus ad primum gradum; & elicto novo consensu primum erit impedimentum ex matrimonio rato usque ad quartum gradum.

CLASSIS III.

Impedimentorum.

NIMIA CONJUNCTIO.

Continet quinque impedimenta, cognatio, 64. eaque triplex: Naturalis seu consanguinitas, Legalis, & Spiritualis: affinitas, & scelestæ conjunctio criminis.

SUMMARIA.

65. Consanguinitas quid;
66. Explicantur ejus lineæ.
67. Quousque, & quo jure dirimat? usque ad n. 71.
71. Affinitas quid, & quotuplex?
72. Ex qua copula, & quando oriatur? usque ad n. 76.
76. Qualis affinitas dirimat matrimonium? ac
79. Quousque, & quo jure?
83. Quo gradu, & quis contrahat impedimentum petendi debitum?
85. Cognatio legalis quid, quotuplex, & inter quos dirimat?
86. Cognatio spiritualis quid, & quotuplex?
87. Qualis, & quo jure dirimat?
89. Quis baptizans eam contrahat?
93. Qualis patrinus eam contrahat?
95. Ad hoc requiritur tactus physicus infantis.

96. Potest tamen quis fieri patrinus per Procuratorem legatum.
 97. Resolvuntur varia.
 99. Impedimentum criminis est quadruplex.
 100. I. Homicidium solum, si quis occidit uxorem suam vel maritum alterius.
 101. Ex prævia conspiratione.
 102. Et intentione contrahendi matrimonium cum.
 103. Exempla.
 104. II. Homicidium cum adulterio jam prius cum alio misso factum cum intentione postea cum ea contrahendi.
 106. III. Adulterium solum cum promissione matrimonii de futuro.
 107. Sive deinde adulterium sit commissum ante, vel promissionem.
 108. Debent tamen ambo, promissio & adulterium facta vivente eodem conjugē.
 109. Debetque illa promissio utrinque esse seria, accepta & absoluta.
 110. Ac adulterium verum, formale, & perfectum.
 111. IV. Adulterium solum cum alio matrimonio tracto.
 113. Quo jure sit inductum hoc impedimentum.

S. X.

CONSANGUINITAS.

65 **S**eu cognatio naturalis vel carnalis definitur *vinculum seu connectio personarum, quæ eodem propinquo stipite seu principio per carnalem generationem descendunt. dicitur Propinquæ quia à stipite valde remoto descendentes, carnales sanguinei non dicuntur; alioquin omnes homines oporteret esse consanguineos, quippe omnes ab eodem stipite seu parente Adamo & Noë descendentes: certè neque à Germanis, neque à Latinis, Italis, Gallis, &c. nisi fortè à Principibus*

bus appellantur consanguinei, vel cognati, qui distant inter se decem vel duodecim gradibus. Quamvis autem Legistæ faciant discrimen inter cognatos & agnatos, sic ut cognati sint illi soli, qui per virilis sexus conjunctionem uniuntur; agnati verò potissimum, qui per fæmineum sexum uniuntur, attamen Theologi communiter promiscuè sumunt pro iisdem. In hac autem consanguinitatis conjunctione seu coordinatione personarum assignatur linea duplex, recta & transversa, & utriusque distincti gradus. Explico prout possum strictissimè pro faciliori & tenaciori memoria.

I. Linea consanguinitatis definitur: *est ordinata connectio personarum consanguinitatem inter se habentium in ordine ad eundem stipitem*, Gradus verò consanguinitatis est *Distantia unius persone ab altera in eadem linea consanguinitatis in ordine ad eundem stipitem*. Stipes autem est illa persona, in qua velut principio originis personæ consanguineæ concurrunt. Linea quoque consanguinitatis duplex est: *Recta* eaque duplex: ascendentium & descendentium; & *transversa*; eaque & æqualis, & inæqualis, Linea lateralis est solum linea recta specialis.

II. Linea recta consanguinitatis ascendentium, *est coordinatio personarum secundum habitudinem ad suum principium originis*, ut pote patrem, matrem, &c.

Linea recta descendentium, *est coordinatio personarum secundum habitudinem principii ad*
indc

indè derivatos utpotè filios, nepotes, &c. *utraque est hæc Regula generalis. Tot sunt gradus in linea recta ascendente vel descendente quot sunt personæ, demptâ unâ, v. g. pater filius, duæ tantum immediatæ personæ, tantum gradu distant; avus & nepos, tres tantum personæ, duobus tantum gradibus distant; seu quod idem est, sunt consanguinei in secundo gradu.*

III. *Linea transversa est coordinatio personarum, quarum neutra vel nulla ab altera, utraque vel omnes ab alio eodem stipite descendunt. Linea transversa æqualis dicitur. Habitat inter personas ab eadem communi stipite æqualiter distantes; ut inter fratres & sorores, patres, & consobrinos. Et pro hac est regula generalis. In linea transversa æquali quot gradibus personæ singulæ distant à communi stipite, totidem distant inter se. Sic fratres & sorores à patre uno tantum gradu distant: patrues & consobrini, cum distant duobus, etiam inter se distant uno aut duobus gradibus, seu quod idem est, sunt consanguinei in primo, vel secundo gradu.*

IV. *Linea transversa inæqualis est Habitat inter personas inæqualiter à communi stipite distantes; utpotè patruus & nepos ex fratre. Pro hac est Regula Generalis. In linea transversa inæquali quot gradibus remotior persona distat à communi stipite, totidem gradibus ipsa persona distat inter se. v. g. Filius tuus proprius & filius fratris*

fratris tui seu neptis ex fratre distant duobus gradibus, seu. ut loquimur, primo gradu in secundum; quia licet filius tuus uno gradu distet à patre, nepos tamen ex fratre distat duobus gradibus. Exempla facilius occurrunt ex pictura, quam Scriptura.

Hic fortè sæpius hæres, & erras in nominibus ejusmodi graduum. ut omnibus omnia fiam, agam paulisper Grammaticastrum. In linea recta, utique intelligis, quid sint ascendendo: Primò *Pater, Mater*. Secundò *Avus, Avia*. Tertiò *Proavus, Proavia*. Quartò *Abavus, Abavia*. Et descendendo: Primò *Filius, filia*. Secundò *nepos, neptis*. Tertiò *Pronepos, proneptis*. Quartò *Abnepos, abneptis*. In Linea transversa ascendendo: Primò Patris frater *Patruus*, patris soror *Amita*, & horum filii *Patruales tui*: Matris frater *Avunculus*, Matris soror *Matertera*, horum filii *cōsobrini tui*. Secundò Avi frater *Magnus Patruus*, Avi soror *Magna amita*: Avix frater *Magnus Avunculus*, Avix soror *Magna Matertera*. Tertiò Proavi frater *Magnus propatruus*, Proavi soror *Magna proamita*: Proavix frater *Magnus Avunculus*, Proavix soror *Magna promatertera*. Et hîc est status; nam Abavi & Abavix fratres & sorores jam ascendunt in gradum quintum. In linea transversa descendendo vix usurpantur nomina propria, sed simpliciter dicuntur: Primò *Frater, Soror*. Secundò horum filii ex fratre vel sorore *nepos vel neptis*. Tertiò horum filii ex fratre vel

forore pronepos, proneptis. Quartò & horum
 hii ex fratre vel sorore abnepos vel abneptis. It
 ergò videndum hoc consanguinitatis impe
 dimentum.

Quousque, & quo jure dirimat.

67 l. **C**onsanguinitas ergò juxta prædictos gra
 dus lineæ rectæ & transversæ æqualis
 inæqualis, est impedimentum dirimens ma
 monium contrahendum inter consanguineos
 re quidem antiquo usq; ad septimum gradum
 1. & sequent. 35. quest. 3. At jure novo restr
 gente semper usque ad quartum inclusive,
 Concil. Lateran. c. 30. relato c. Non debet. De
 Consanguinit. & Affinitate, & novissimè Tri
 dent. sæpè cit. Sess. 24. De reformat. Mat
 mon. Congruè autem Ecclesia ita statuit, tum
 majorem commoditatem humani commerc
 inter fideles, ut per fœdera conjugum inte
 diversas familias magis dilatetur amicitia: tum
 ad majorem cautelam servandæ continentiae in
 ter sanguine junctos, qui frequenter cohab
 tant, & valdè familiares sunt; quia vero memo
 ria hujus propinquitatis faciliùs conservatur us
 que ad quartum gradum, & alioquin periculum
 foret, ne matrimonia nimis frequenter esset
 invalida, si impedimentum longiùs extenderet
 tur, convenienter fuit restrictum usque ad quar
 tum gradum tantum. Sed modò refert nosse
 quo jure hoc impedimentum dirimat in singulis
 gra

gradibus, ut sciamus, in quibus dispensari possit, in quibus non.

II. Probabilissimum est in linea recta jure naturæ divino quemlibet gradum dirimere matrimonium in infinitum, adeo ut si Adam hodie viveret, nullam posset uxorem ducere ex universo mundo, cum omnes fœminæ per lineam rectam ab ipso descendant. Ita Scot. in 4. d. 40. num. 2. cum suis rigidioribus, etiam Herincx l. cit. disp. 6. num. 50. & plurimi alii apud Sanchez hic l. 7. sed repugnantem. Habetur expressè in jure civili *L. Nuptia.* & *L. Jure gentium.* ff. de ritu nuptiarum. Ubi deciditur, inter ascendentes & descendentes in infinitum jure gentium (per quod Juristæ intelligunt etiam jus naturæ) incestuosas nuptias contrahi, easque subsistere non posse. Neque jus hoc videtur correctum jure Canonico determinante hoc impedimentum ad certos gradus; quia nunquam loquitur de linea recta, neque legitur unquam oppositum in praxin fuisse deductum, aut à Pontifice unquam fuisse dispensatum. Ratio patebit mox.

III. Certum est apud omnes, primum gradum lineæ rectæ ipso jure naturæ dirimere matrimonium, puta inter patrem & filiam, matrem & filium. *Omnes.* Et longè veriùs etiam secundum gradum inter avum & neptem, aviam & nepotem, juxta communem DD. apud citatos. De ulterioribus gradibus res incerta est: æquè probabile dirimere solo jure Ecclesiastico.

co. Ita communior DD. cum Sanchez *disp.* Layman. *tratt.* 10. *part.* 4. *c.* 4. Ratio est; quod hoc impedimentum dirimens fundatur in reverentia & verecundia jure naturali specialiter debita principio originis, cui reverentiæ status actus conjugaliter naturaliter repugnat: atque constat naturali ratione, quam maximè repugnare reverentiæ debitæ immediatò principio patri & matri: ergò meritò certum apud omnes inter hos dirimere jure naturæ. Et valde etiam apparet repugnare graviter principio immediato proximo, Avo, Avia; etsi non appareat omnibus, & aliqui negent, præsertim Recentiores, *Perez, Hurtadus, Tambur.* ergo etsi non incertò, propius tamen certo est, etiam inter hos repugnare jure naturæ. Jam ulteriùs sensus Scotiac Sequacium, multorumque aliorum certè probabilissimè apparet; etiam graviter repugnare principio originis ulteriori in tertio, quarto & quocunque gradu; eò quòd omnes ascendentes vocentur, & sint veri parentes respectu descendendum; ideòque eis jure naturæ debetur reverentia eadem, quæ parentibus, & consequenter etiam jure naturæ matrimonium excludat. At aliorum communiori sensu non apparet tam graviter repugnare illis principiis remotioribus, sed semper minùs & minùs, ideòque magis, vel saltem æquè probabile est dirimere solum eòque meritissimo jure Ecclesiastico ob maximam convenientiam naturalem, ideòque impedimentum respectu istorum esse dispensabile.

IV. Etiam primus gradus lineæ transversæ 70
inter fratrem & sororem jure naturæ ac Divino
dirimit matrimonium, excepto casu absolutæ
necessitatis, ut fuit ab initio propagationis ge-
neris humani, cum Adæ & Evæ filii & filia,
adeoque fratres & sorores contrahere & com-
misceri necesse fuit. Ita communis DD. cum
Sanchez & Layman cit. contra non paucos RR.
solum primum gradum lineæ rectæ jure naturæ
dirimere agnoscunt: & significat D. August.
l. 15. de Civitat. c. 16. & l. 22. contra Faustum.
c. 35. Colligitur ex communi sensu hominum
etiam gentilium humaniorum à conjugiiis frater-
nis abhorrentium. Certè Abraham *Genes. 12.*
& 20. visus est sibi gentilibus Pharaoni & Abi-
melech sufficienter ostendere, Saram non esse su-
am uxorem, dicendo esse sororem. Ratio om-
nino convincens vix dari potest, non tamen sper-
nenda hæc communis: Quòd juxta instinctum
luminis naturalis frater & soror maximam sibi
debeant reverentiam, cui status conjugalis &
commercium carnale nimium repugnat. Et:
Quòd aliàs natura non satis providisset periculo
continentiæ, si frater & soror non prohiberentur
lege speciali invicem commisceri.

Contrarium tamen, & hos solum jure Ec-
clesiastico à matrimonio arceri docent *Cajeta-*
nus, Pontius, & plures alii; & consequenter ad-
mittere debent, ex causa gravissima posse Ponti-
ficem dispensare, quamvis sit inconveniens.

Sin-

Singulare autem est, quod ex Archidiacono refert Sylvester V. *Papa quast.* 17. Martinus V. de facto dispensasse cum eo, qui cum germana connubium contraxerat, & consummaverat. Quoad reliquos, secundum, tertium & quartum gradum lineæ transversæ, etsi jure naturali adhuc appareat aliqua indecentia, attamen solo Ecclesiastico jure dirimere matrimonium, & ob causam dispensari posse à Pontifice apud omnes in confesso est, & praxis frequentissima demonstrat. In summa. Consanguinitas jure naturæ dirimit matrimonium in primo & secundo gradu lineæ rectæ, & in primo tantum gradu lineæ transversæ, juxta communem Sententiam: in reliquis omnibus, tertio & quarto lineæ rectæ, secundo, tertio & quarto lineæ transversæ solo jure Ecclesiastico.

§. XI.

AFFINITAS.

71 **D**efinitur communiter: *Propinquitās personarum ex copula carnali proveniens.* Sed generaliter nimis; sic enim comprehenderet etiam affinitatem indirectam & per accidens, ut patebit. Propriè ergò solam affinitatem directam & propriè dictam complectendū definitur à Navar. communiter recepto, c. 2. num. 42. *Propinquitās duarum personarum quarum una cum consanguinea alterius habuit copulam carnalem.* Duplex est, una ex toro legitimo in matrimonio, secunda ex toro illegitimo seu copula fornicaria, extra matrimonium.

nium originem trahens, quia enim per talem conjunctionem vel commixtionem seminum fiunt vir & mulier una caro, idque non tantum in toro legitimo, juxta illud Math. 19. *erunt duo in carne una*; sed etiam in copula illegitima seu fornicaria, juxta illud Apostoli 1. *ad Corinth. 6. qui adheret meretrici unum corpus efficitur*. Hinc si Titius & Caja carnaliter cognoscantur, omnes consanguinei Titii eodem gradu, quo sunt ejus consanguinei, fiunt affines Caiæ, & vicissim omnes consanguinei Caiæ fiunt affines Titii. Omissis variis & intricatis regulis passim à summiis congestis, necessaria scitu clarè, & quoad fieri potest, castè explicanda sunt. Singulariter & necessariò pro praxi sciendum est.

1. Qualis copula requiratur?

Ad inducendam affinitatem propriè dictam ⁷² & impedimentum dirimens matrimonium requiritur copula carnalis perfecta per se sufficiens ad generationem; nimirum cum immisione & receptione seminis intra vas naturale femineum, juxta communissimam DD. *Ex c. Fraternitati. De eo, qui cognovit*. Ratio est; quia per omnem & solam talem copulam vir & femina fiunt una caro, unumque principium generationis, in qua unitate fundatur propinquitas affinitatis, Dico autem

I. Per omnem: utpotè etiam per copulam habitam cum dormiente, cum ebria, cum insana, cum

cum invita, metu vel vi coacta vel oppressa cum ignorante ius vel factum; per omnem enim ejusmodi copulam verè fit seminum commixtio, una caro, unum principium generationis: idque etiam si foemina invita vel matris semina receptum statim eijceret. Vide Sanchez l. 7. disp. 64.

- 73 II. *Per solam talem copulam.* Non ergo con-
surgit affinitas & impedimentum hoc inprimis
ex solo matrimonio rato, uti declaravit Pius
suprà, sed aliud publicæ honestatis: deinde
ex tactibus quantumvis impudicis, & pollutionibus
quibusvis factis extra vas: non ex copula
sodomitica vel præpostera cum famina
non ex congressu spadonum, qui verum semen
non emittunt, sed solum aliquid simile. At
quid si semen effusum extra vas à matrice attri-
buitur, aut aliqua arte intromittatur, consurgit
affinitas, & impedimentum hoc? Negat quidam
dem Pontius, l. 7. c. 53. cum aliis. Affirmant
autem cum communi Sanchez, disp. 64. n. 1.
jam enim sic adest verissima seminum commixtio
74 III. Non denique consurgit hæc affinitas ex
penetratione vasis fæminei absque emissionem
nis, seu ex ipsa copula carnali inchoata, & con-
tinuata, sed abrupta cum effusione naturæ extra
vas, prout frequentissimè faciunt, duplicatâ quæ-
dam malitiâ fornicationis inchoatæ, & mollitudo
completæ, nullo tamen impedimento. Ita con-
tra nonnullos cum innummeris Sanchez. cit. n. 1.
eumque secuti RR. omnes. Sententia receptissima
Rati

Ratio est; quia talis copula non sufficit ad generationem, neque ex ea fiunt una caro, quod valde notent confessarii, & in casu occurrente (sanè frequentius, quàm volent) de hoc modestè inquirent antequam decernant de affinitate & impedimento matrimonii contracto, Addit tamen meritò Sanchez ibidem *num.* 9. hanc doctrinam solum habere locum in foro interno; in externo autem foro præsumi semper, non tamen fuisse vas penetratum, sed etiam semen immissum copulamque perfectam, adeoque affinitatem contractam; & quis vel quæ probabit veritatem oppositam?

IV. Restat aliud acre ac in praxi non inutile dubium. An eadem affinitas oriatur, si solus vir semnavit intra vas, mulier verò suum semen non emittat, quod aliquando in fæmina frigidiori fertur posse contingere. Certè semper præsumi debet, etiam fæminam ipsam seminafse, nisi evidentissimè contrarium constet, ideoque affinitatem esse contractam; tamen pro raro casu duplex est sententia. Oriri tunc affinitatem docet Sanchez *disp.* 46. Bonacina, alii; ex eo, quòd in communiori sententia Aristotelis, Avicennæ, D. Thomæ, & plerorumque Theologorum ac Philosophorum semen fæmineum non sit necessarium ad generationem, esto adjuvet; quare hoc solo viri semine recepto vir & mulier fiunt unum principium generationis. Contrà, non oriri tunc affinitatem docent etiam gravissimi DD. eò, quòd ex Hypocratis

& Medicorum communi sensu censeant etiam semen foemineum necessarium esse ad generationem; quando ergo hoc non adest, vir & mulier non potuerunt fieri unum principium generationis, quod est radix affinitatis, consequenter nec ipsa affinitas orietur. Ita cum alii Martinus Perez *disp.* 31. *Adversa*, Hortado *Dicastil.* alii apud Tambur. *hic tract.* 1. c. 1. §. 4. *num.* 7. & Gobat mox citandus, & probabile censet ipse Sanchez cit. *num.* 19. ac alii citans Diana *part.* 4. *tract.* 2. *resolut.* 53. rursus decem citans *part.* 5. *tract.* 13. *resolut.* 54. quare merito Gobat *cas.* 16. *num.* 38. censet hanc sententiam posse esse usui confessorio pro excusando hoc impedimento affinitatis si foemina fateatur, se habuisse rem cum confessorio guineo marito, ut modestè interroget, an & ipsa seminaverit; atque ex mente Dicastil. *disp.* *dub.* 34. *num.* 357. sufficiet solum quærere: si magnam senserit voluptatem tempore coitus si enim nullam vel levissimam sensit, signum erit, non decidisse semen. Sed de his satis, ut ge citatos.

II. Qualis affinitas dirimit.

76 I. **S**ola affinitas directæ & propriè dicta inter personas virum & foeminam, quæ una cognovit consanguineam alterius, inducit impedimentum dirimens matrimonium inter dictas personas, nihil autem curanda est affinitas alia indirecta impropriè dicta, & , ut vocat Lex

man c. 5. n. 4. *affinitas per accidens* inter conjugum seu copulatorum carnaliter utrinque consanguineos ad invicem, utpote inter consanguineos viri & consanguineos uxoris ad invicem, etsi vulgò vocentur affines. Omnes. & expresse decidit Innocentius III. c. *quòd super. De consanguinit. & affinit.* sic respondens: *Super eo quòd pater & filius, cum matre & filia cognati cum duabus cognatis, avunculus & nepos cum duabus sororibus contrahunt matrimonium; taliter tibi ducimus respondendum: quòd licet omnes consanguinei uxoris sint viri affines, inter consanguineos tamen viri & uxoris nulla prorsus est affinitas contracta, propter quam inter eos matrimonium debeat impediri. Unde esto Regula generalis.*

II. Solus maritus vel carnaliter cognoscens fit affinis omnibus consanguineis uxoris vel carnaliter cognitæ eodem gradu, quo ejus consanguinei sunt: & e contra omnes consanguinei uxoris vel carnaliter cognitæ fiunt affines marito vel carnaliter cognoscenti soli: similiter sola uxor vel carnaliter cognita fit affinis omnibus consanguineis mariti vel carnaliter cognoscentis eodem gradu, quo ejusdem mariti vel carnaliter cognoscentis consanguinei sunt: & hi omnes fiunt affines soli uxori vel carnaliter cognitæ. —Orta ergò quæstione de affinitate inter duas personas, ponantur juxta se invicem, & imprimis quærat: an dictæ personæ antea matrimonio junctæ fuerint, vel carnaliter copu-

lam exercuerint, ne ne? Si neutra carnaliter copulata fuit nulla inter eas potest esse affinitas quare implicat vera affinitas inter duas personas virgines. Si una ex eis copulata fuit alteri personae, v. g. Petrus dicat, se copulatum fuisse Ursulae, siquidem hæc non sit consanguinea alteræ feminæ nulla rursus affinitas; si verò est consanguinea Annæ in matrimonium ducenda tunc inspiciatur arbor consanguinitatis, & in quo gradu Ursula est consanguinea Annæ (v. g. in primo, si ejus soror, mater, filia: vel in secundo si amita, matertera, neptis) in eodem gradu Anna erit affinis Petro, & aderit impedimentum dirimens matrimonium.

78 III. Manet ergò affinitas propriè dicta in eo solum carnaliter cognoscentem & consanguineos cognita: ac econtrà intra carnaliter copulatam, & consanguineos cognoscentis, & minime descendit, & ascendit inter consanguineos utriusque, adeò ut nullum sit affinitatis impedimentum, patrem & filium ducere viduam matrem, & filiam: duos fratres duas sorores alterius familiæ: aut eundem virum successivè ducere duas viduas, quarum mariti germani fratres fuerunt, quod valde notandum.

IV. Hinc Navarr. *Commentar. De Consanguinitate, Consil. 3.* resolvit, quòd Saturnus potest ducere Pandam viduam Julii, qui prius duxerat Artemisiam sororem Saturni. Similiter Joannes Antonius *C. ut aquensis* mortuam primam uxorem accepit in uxorem Joannem viduam Angelæ

qui tertio consanguinitatis gradu junctus fuerat Dianæ primæ uxori ejusdem Joannis Antonii: idque validè, declarante Sacra Congregatione, 16. Decembri, 1596. apud Gallemart in *Remissionib. Concil. Trident. prætermiſſis.*

III. Quousque, & quo jure dirimit?

I. **A**ffinitas ex legitimo toro seu copula legitima est impedimentum dirimens matrimonium usque ad quartum gradum inclusive tantum, ita scilicet, ut Titius nec validè, nec licitè posset contrahere matrimonium cum Cajæ uxoris suæ defunctæ consanguineis intra quartum gradum tantum, etiam similiter econtrà; si verò ultra quartum gradum extendatur, nullum erit impedimentum. Sic correcto antiquo jure hoc impedimentum usque ad septimum gradum extendente, expressè *c. non debet. De consanguinitat. & affinitate* Concil. Lateran. itemque Trident. sæpè citatum.

II. Affinitas ex illegitimo toro seu copula fornicaria est impedimentum dirimens matrimonium tantum intra secundum gradum, ita scilicet, ut si Titius fornicatus sit cum Cajâ, solum impediatur matrimonium contrahere cum ejusdem Cajæ consanguineis in primo gradu, scilicet matre, sorore, filia: & in secundo gradu scilicet avia, amita, matertera, & neptibus ex filia, fratre sorore ipsius; item patruelibus, consobrinis, & non ultra: similiter & econtrà com-
F 3 putan-

putandum. Sic rursus, correcto veteri jure
nova constitutione Concil. Trident. *sess. 24.*
4. de reformat. matrimon.

81 III. Impedimentum hoc affinitatis dirime
matrimonium inductum esse solo jure Eccle
astico docent DD. communiter cum Sanchez
l. 7. disp. 67. Pontius *l. 7. c. 34.* Herincx *disp.*
6. quest. 7. n. 65. quamvis probabilissimu
sit, affinitatem in primo gradu lineæ rectæ, se
licet inter vitricum & privignam, seu filiam co
jugis vel uxoris ex alio marito, inter novercam
& privignum seu filium mariti ex alia uxore
item inter focerum & nurum seu uxorem fi
dirimere matrimonium ipso jure naturali. Ce
tè Apostolus *1. ad Corinth. 5.* scribit: *omni*
auditur inter vos fornicatio, qualis nec inter ge
tes, ita ut uxorem patris sui aliquis habeat. S.
Respondet: fuisse patris adhuc viventis; im
probabiliter. Quoad cæteros gradus eccl
primum lineæ transversæ videtur certum, dir
mere solo jure Ecclesiastico; unde vidimus la
pè fuisse dispensatum, ut frater duceret uxore
sui fratris defuncti, & sigillatim à Leone X. cu
Henrico VIII. Rege Angliæ, cum Catharina
Hispana prius fratri ejus Arturo nupta, sed ma
trimonio non consummato defuncto.

82 IV. Impedimentum hoc affinitatis sem
ortum perpetuum est. Communissima DD
adeoque etiam si Titii uxor Berta moriatur, pe
feveret tamen Titio affinitas cum omnibus ejus
dem Bertæ consanguineis usque ad quartum
gradum. At.

At, quid si post mortem Bertæ nascatur ex eius sorore v. g. filia, eritne & hæc affinis Titio, ut eam ducere non possit? ratio dubitandi est; quia affinitas oritur ex matrimonio; at mortua Berta non est amplius matrimonium: ergo postea nata ex sorore defunctæ non erit affinis. & absolute quod sic. Communis DD. apud Tambur. *hic tract.* 1. c. 12. §. 1. à n. 10. Ratio est; quia affinitas non solum extenditur ad consanguineos vivos vel natos vivente ipsa uxore, sed etiam ad consanguineos natos post ipsius uxoris mortem; de novo enim nati vere & in omni rigore sunt consanguinei dictæ uxoris quamvis mortuæ: & sanè pater in cælo v. g. existens ut si um filium, suosque nepotes recognoscit etiam filium posthumum, & nepotes descendentes; si ergo postea nati sunt veri consanguinei uxoris Titii, non poterunt non esse affines ipsius Titii.

Ad rationem dubitandi distinguo maj. affinitas non resultat nisi mediante matrimonio, quod aliquando existit, concedo maj. quod nunc semper actu existat, nego maj. & consequentiam. Et ratio à priori est; quia affinitas non oritur ex matrimonio immediate (nam affinitas usque ad secundum gradum contrahitur etiam ex copula fornicaria, quando nullum adest matrimonium) sed oritur immediate ex commixtione corporum semel habita inter virum & mulierem. Quare quamvis per mortem uxoris dissolvatur matrimonium, non tamen tollitur

litur immediata radix affinitatis nimirum: pulam esse habitam inter hunc virum & mulierem; cum factum infectum fieri nequeat: ergo affinitas, quæ ex tali radice nasci debet, morte uxoris impediri non potest.

IV. Affinitas superveniens matrimonio

83 **C**onjugatus committens incestum cum consanguinea conjugis (vel vicissim) idem quæ factus affinis conjugis intra secundum gradum tantum incurrit impedimentum petendi debitum sub mortali, quamvis innocenti petenti debitum reddere possit, & teneatur. Expressè in jure variis textibus. toto titulo, *de eo qui cognovit consanguineam uxoris suæ.* Docet communissima DD. etiam quoad reatum sub mortali. Circa quod pro praxi aliqua notanda sunt.

84 1. Solus nocens hanc pœnam ac impedimentum petendi debitum contrahit, qui scilicet vel ipse voluntarium incestum commisit, vel ab altera committeretur spontè consentit; non enim neque hic, neque hæc consentiens debitum petere poterit. Non item incurrit innocens utpotè 1. qui nec commisit, nec consentit, jam insinuatum. 2. Si uxor à sui mariti consanguineo vi oppressa sit; cum nemo suo jure debeat sine sua culpa privari; communis DD. cum Sanchez *l. 1. disp. 30.* Layman *c. 5. num. 3.* At quid si ex metu gravi, sive vir sive famina cogatur.

rogatur talem incestum committere? Adhuc excusari (contra Sanchez & communioem) probabiliter censent *Pontius Bonacina*, alii cum *Tambur. c. 13. §. 3. num. 5.* Et ratio est; quia quamvis tunc adhuc peccent mortaliter, Ecclesia tamen pia mater non videtur illum vel illam castigare tantâ pœnâ. 4. Etiam hanc excusationem concedunt, quando adest ignorantia (dummodo non affectata ad liberius peccandum) sive facti, sive juris sive ipsius pœnæ, graves DD. & pluribus allegatis plane docet ipse *Sanch. l. 7. disp. 32. num. 43.* Nota hoc benè confessarie, & de tribus punctis istis lege *Dianam part. 11. tract. 5. resolut. 38.*

II. Ratione affinitatis tantum cum conjugē contractæ oritur hæc pœna vel privatio juris petendi debitum. Unde si conjux cum proprio suo consanguineo vel consanguinea incestum committat, etsi peccato graviore, non tamen ideò jure petendi debitum privatur cum nullam exinde affinitatem cum altero conjugē contraxerit, ut ex communi notant *Sanchez l. 7. disp. 37. Layman eodem c. 5. num. 5.*

III. Nihil refert ad hanc pœnam incurrendam, an occultè commissus, an publicè vel publicatus sit incestus; cum utroque casu affinitas contrahatur cum conjugē, quæ, ut modò dictum, sola causa est cur incestuosus impediatur à petitione debiti, ut contra *Sylvestrum, Angelum*, & alios docet, communis DD. *Sanchez, Layman*, alii passim.

IV. Postquam Concil. Trident. cit. in-
dimentum affinitatis ex copula fornicaria
strinxit intra secundum gradum tantum, ead-
restrictio obtineri debet quoad privationem
tendi debitum propter incestum cum conju-
consanguineis commissum. Uti, contra
strum Anglez & paucos alios, docet com-
nissima DD. cum Sanchez, Layman, & aliis.
Ratio est; quia poena illa privationis juris per
debiti incurritur propter crimen incestus;
autem hodie fornicatur cum affine ultra secun-
dum gradum, non committit incestum, sed
simplicem fornicationem, si solutus sit vel vir-
us: vel adulterium, si sit conjugatus. Unde
hanc circumstantiam affinitatis extra secundu-
gradum in confessione explicare non tenetur
ut ex communi notat Sanchez l. 7. disp. 8.
ergo &c.

§. XII.

COGNATIO LEGALIS.

85 **E**st propinquitatis personarum ex adoptio-
proveniens. Adoptio autem est per-
extraneæ (quæ scilicet non est ex descendenti-
bus, etsi alias sit consanguinea) in filium vel
liam, nepotem vel neptem, legitimam assumptam.
Duplex est: Una perfecta adoptio (speciali no-
mine vocata arrogatio) est, qua Principis pro-
cepto persona extranea sui juris existens in al-
rius velut patriam potestatem familiamque
transfertur, ut instar ejus legitimi filii per omnia
esse incipiat. Altera imperfecta adoptio est

qua persona extranea in parentis sui potestate existens ab alio in filium vel filiam adsciscitur, ita tamen, ut naturalis patris potestate non egrediatur neque patri adoptivo ex testamento necessario succedere debeat, sed tantum jus succedendi ab intestato habeat. Adoptio illa perfecta est impedimentum dirimens matrimonium secundum triplicem modum mox assignandum, originarie quidem jure civili apud Sanchez, & alios. Admisit autem & approbavit Ecclesia partim in Decreto *c. ita diligere 30. q. 3.* partim in Decretal. Titul. speciali, *De Cognatione legali*; 1. In linea legali recta inter adoptantem & descendentes adoptari scilicet ejus filios & nepotes, qui in ejus potestate existunt. 2. In linea legali transversa inter adoptatum & descendentes adoptantis, scilicet legitimos natos & nepotes, qui in ejus adoptantis potestate existunt; non autem contrahit hoc impedimentum adoptatus cum adoptantis filiis illegitimis, cum non censeantur esse in ejus potestate: neque cum aliis filiis vel filiabus adoptivis, neque cum ipsis filiis legitimis, sed jam secundum formam legum emancipatis, ideoque hoc impedimentum temporale est. Ex communi DD. Sanchez, Layman, Tambur, alii passim. 3. Per modum affinitatis inter adoptatum & uxorem adoptantis. *L. Adoptivus. ff. De Ritu Nuptiar.* At verò inter adoptantem & adoptati parentes fratres, sorores nulla legalis cognatio intervenit, juxta communissimam DD. D. Thomas

mas in 4. d. 42. *quest. 2. art. 3. Sylvester*,
var. aliisque congestis Sanchez 7. *disp. 63.*
 16. Layman *cit. c. 4.* Etiam adoptionem
 perfectam & simplicem impedimentum ma-
 trimonio præstare affirmant quidam Antiqui
 Canonistæ, Abbas, Hostiens, alii in *c. Un.*
De cognation. Legali: & Theologi, Sot. Ric.
cit. in 4. d. 42. Sed rectè negat jam commu-
 DD. apud Sanchez & Layman. *cit.* Ratio
 quia impedimentum cognationis legalis in-
 ductum est ob similitudinem, quam filii ad-
 adoptivi gerunt cum filiis naturalibus legitimis;
 lem autem similitudinem filiationis proprie
 gerunt adoptivi ex adoptione simplici & im-
 perfecta tantum; cum in familiam & potestatem
 tris adoptionis non adsciscantur: neque de
 existat ullum jus: ergo &c.

§. XIII.

COGNATIO SPIRITUALIS.

86 **E**ST propinquitās personarum orta ex ad-
 ministracionis vel suscepcione Sacram-
 Baptismi, vel Confirmationis, inducens imp-
 edimentum dirimens matrimonium. De quo
 to titulo: *De cognat. Spirituali, & in Decretis*
quest. 1. c. Si quis filiastrum. Ejus tres
 species: Paternitas, Compaternitas, & Fra-
 ternitas Spiritualis.

Paternitas est propinquitās inter baptizantem
 vel confirmantem & paternos ex una parte,
 ipsum baptizatum vel confirmatum ex al-
 tra parte, qui proinde respectu illorum dicuntur
 filii, & per hanc phrasin filiastrum, vel filiastra.

Compaternitas est propinquitas inter baptizantem vel confirmantem & patrilinos ex una parte, & parentes baptizati vel confirmati ex altera parte: & olim etiam extendebatur ad uxores baptizantis, confirmantis & patrilinorum.

Martinus De cognitione spirituali

Fraternitas dicitur propinquitas inter filios carnales baptizantis, confirmantis ac patrilinorum ex una parte, & ipsum baptizatum vel confirmatum ex altera parte. Hæc omnia erant impedimenta dirimentia inter dictas personas omnes, jure antiquo supra allegato. Verum jure novo Concil. Trident. *Sess. 24. cap. 2. De Reformat. Matrimonii* abrogatum est fraternitatis impedimentum, sicut & prædicta extensio ad uxorem baptizantis, confirmantis ac patrilinorum. Textum partim commodius infra citabo propter patrilinos. Nunc breviter.

I. Qualis dirimit, quo Jure?

I. Jure novo sola paternitas & compaternitas seu cognatio spiritualis inter Baptizantem, confirmantem & patrilinos ex una parte, & ipsum baptizatum vel confirmatum, ejusque parentes ex altera parte, est impedimentum dirimens matrimonium contrahendum, non autem dissolvens semel validè contractum. Sic Concilium cit. Certa apud omnes. Ratio sumitur ex aliqua indecentia; quia nimirum & ministrantibus Sacramenta Baptismi & Confirmationis tanquam spiritualibus patribus spiritualis generationis, & patrilinis ad ea Sacramenta assisten-

sistentibus secundum traditionem Ecclesie
cam magna reverentia debetur, & à filiis
cramenta accipientibus, & ab eorum pa-
bus carnalibus; ideo in Ecclesia antiquitus
stitutum & semper observatum fuit, ut ea-
natio spiritualis æquè ac carnalis esset im-
pementum dirimens matrimonium, quoad
corporis mutua quædam subjectio tali rever-
tiæ repugnans inducitur. Ut patet variis
Textibus in Decret. & Decretal. allegatis,
quia par reverentia non debetur illis filiis
tualibus, meritò Concil. Trident. hoc im-
pementum restringens illos excludit.

88 II. In hac cognatione spirituali vides,
numerantur gradus aliqui, sicut in cognatione
naturalis & affinitate, sed solum conjunctio
impedimentum inter personas prædictas
in perpetuum adeò, ut etiam si moriatur pa-
na, ratione cujus conjunctio contracta est, ut
re baptizatus confirmatus, eoque ipso ma-
tur paternitas, non tamen extinguatur con-
ctio spiritualis compaternitatis inter baptizatos
& paternos ac parentes baptizati. Ex communi
Sanchez, l. 7. disp. 54. Quare hoc sensu
sum est commune germanorum axioma:
Kind ist gestorben / die Gevatterschaft
Ende.

89 III. Constat apud omnes, hoc impedimen-
tum solum esse inductum jure Ecclesiastico,
autem naturali aut divino, ut clarè insinuat
Textus. Quare infidelis seu non baptizatus

quis in casu necessitatis aliquem baptizans non contrahit cognationem spirituales: tum quia talis Ecclesiasticis sanctionibus non obligatur, tum quia ipse per Sacramentum Baptismi in Christo spirituali nondum est genitus, ideo neque cognationem spirituales inter Christi fideles contrahere posse censetur. v. g. Si quis infidelis, qui puellam baptizavit, postea ad fidem convertatur, & baptizetur, non contrahet cognationem spirituales, nec impedimentum dirimens matrimonium, sed cum ipsa puella vel matre ejus contrahere poterit. Communis DD. cum D. Thoma & Scoto. d. 44.

IV. Quid si conjunctio hæc supervenerit matrimonio? jam jam patebit.

II. Quis baptizans contrahit?

Omnis baptizans, non tantum Baptismo solemni, sed etiam Baptismo privato, atque in necessitate, contrahit cognationem & impedimentum dirimens matrimonium contrahendum cum baptizato, ejusque parentibus. Sic enim nimis clarè significant SS. Textus.

§. Idemque à paritate quidam sentiunt de patrino suscipiente in Baptismo privato, etsi minime necessario ullo jure. Sed rectius plurimis citatis negant Sanchez cit. Diana part. 3. pract. 4. resol. 18. & inclinant Suarez, Hurtadus, alii cum Tambur. l. 2. De baptismo. c. 4. §. 3. num. 4. Ratio est, quia jura semper solum loquuntur de suscipiente in Baptismo solemni, seu suscipiente ex instituto Ecclesie; qui autem suscipis

suscipit in Baptismo privato, non suscipit ex
stituto Ecclesiæ; cum de Baptismo privato
ad patrilios nihil ordinaverit Ecclesia, sed
pit ex voluntate propria: ergo de hoc jure
loquuntur. (quod hic incidenter diligenter
ta.) Et hinc fit

90 I. Si sponsus prolem sponsæ suæ baptizet
etiam ob necessitatem, solvuntur sponsalia,
dirimitur matrimonium contrahendum.

post Navar. c. 16. num. 34. & c. 22. num. 1.
ac alios resolvit Layman cit. c. 5. num. 8. in

II. Si conjux prolem conjugis suæ baptizet
vel in Sacramento Baptismi aut Confirmationis
ut patrilios suscipiat in necessitate, nullum
pedimentum contrahit; ut constat expressè

Ad lumina 30. quest. 1. ubi ratio datur: quod
inculpabile judicandum, quod necessitas intulit
utpote quia alius baptizans saltem æque aptus
aut alius patrilios nullus adest. Communi
DD. cum Sanchez l. 9. disp. 62. Layman
num. 7.

91 III. Quod si verò extra casum necessitatis
parens prolem conjugis suæ baptizet, vel in
Sacramento Baptismi aut Confirmationis suscipiat
inprimis graviter peccat; & merito
taliter, censet Navar. c. 16. num. 34. Sanchez
cit. disp. 26, num. 1. Layman, alii communiter;
quia id tam severè prohibetur cap. 1. &
eadem 30. quest. 1. Deinde propter spirituales
cognitionem contractam cum conjugis in
rit impedimentum petendi debitum conjugis

juxta satis communem sententiam DD. cum Sanchez, Layman cit. alii: quanquam hi ipsi probabilem censeant oppositam sententiam Durandi, Coninck, aliorum, quos sequuntur Hurtadus alii cum Tambur. l. 2. de Baptismo. c. 2. §. 2. num. 10. nullum scilicet ex hinc impedimentum oriri; cum id nullo certo jure probari possit: neque in odiosis valeat extensio ab affinitate matrimonio superveniente ad cognationem spirituales, vel aliud impedimentum.

VI. Illud autem certum & expresse responsum ab Alexandro cit. c. si vir. 30. quest. 1. si conjux ex ignorantia juris vel facti prolem conjugis baptizet, aut teneat, nullo impedimento petendi debitum affici. Uti etiam docent Navar. Rodriq. alii cum Sanchez. cit. disp. 22. num. 43. Nec valet hic regula: *Exceptio in uno firmat regulam in aliquo*: quia nulla hic est regula alia pro hoc impedimento in jure.

III. Qualis Patrinus contrahit?

Concil. Trident. Sess. 24. c. 2. De reformat. 92. *Matrimon.* sic statuit: *Unus tantum, sive vir, sive mulier, juxta sacrorum Canonum instituta, vel ad summum unus & una baptizatus de baptismo suscipiant, inter quos & baptizatum ipsum & ipsius patrem, & matrem: nec non inter baptizantem & baptizatum, baptizatiq; patrem & matrem tantum spiritualis contrahatur cognatio.* Parochus, antequam ad Baptismum conferendum accedat, diligenter ab iis, ad quos spectat, sciscitetur, quem vel quos elegerint, ut baptizatum

ptizatum de sacro fonte suscipiant, &c. Quia alii ultra designatos baptizatum tetigerint, gnationem spirituales nullo pacto contrahunt. Constitutionibus in contrarium facientibus obstantibus. Hæc Concilium, ex quibus alii pro praxi explicanda sunt.

93

I. Ut quis vel quæ patrinus vel patrina & hanc cognationem & impedimentum contrahat, præter designationem faciendam a parentibus vel Curatoribus baptizati, & per eum in defectu horum, ab ipso Parocho, si non datur, ritur imprimis, ut habeat intentionem voluntariam fieri vel suscipiendi aliquem instar patrini etiam citam, vel saltem implicitam, utpote, faciente quod Ecclesia ordinavit: quod alii eo modo faciunt: aut certè exercendi cæremoniam sacramentalis ab Ecclesia institutam; hac intentione hanc contrahit cognationem spirituales, etiam si eam non intendat, etiam si ignoret, imò etiam si eam contrahere positivè nolit; quia cognatio ex ordinatione Ecclesiæ resultat ex ipso actu exercito instar cæremoniæ sacræ, & nullo modo dependet à voluntate exercentis, sicut à aliis impedimentis affinitatis, criminis. Si non habuisset animum exercendi munus patrini tunc enim reverà non esset patrinus, etsi fingendo graviter peccaret, cum Ecclesia requiratur patrinus, utique verum, sub gravi obligatione ut bene notat Tambur. cit. c. 4. §. 3. num. 1. Hac ergò intentione seclusa, nulla contrahitur cognatio, nec consequenter impedimentum

ut si puer vel puella omnino ignoret, quid tali actione agatur, si quis præcise teneret, ne infans cadat, vel ut alteri rem gratam faciat, &c. At quid si per errorem leves filium Titii putans esse filium Sempronii amici tui? Te adhuc cognationem contrahere docent *Coninck*, *Pontius*, alii. At rectius non contrahere (nisi forte habeas intentionem tenendi hunc, quiscunque offeratur) docent *Sanchez l. 7. disp. 58. num. 7.* *Bona-*
cin. alii cum Tambur. eodem c. 4. §. 4. num. 4. Ratio est; quia per cognationem illam inducitur obligatio, eaque satis gravis ad susceptum: at non potuit contrahere obligationem ad hunc, quem tenuit, sed ignoravit, & alium putavit; cum nihil sit volitum, nisi cognitum.

II. Quando contra præscriptum Trident. 94
plures duobus assignantur, aut duo viri vel duæ
fœminæ, & omnes admittuntur à Parocho, illi
soli evadunt patrini, & cognati spirituales, qui
intra numerum permissum à Tridentino primi
tangunt, ac suscipiunt infantem, utpote primus
vir, vel prima mulier, aut primus vir & mulier
tantum, reliqui nihil agunt. Ex communi
Suarez hic quæst. 67. art. 8. Sanchez cit. disp. 57.
num. 14. Dicastil. cit. disp. 7. num. 286. Quod
si admissi omnes tangant simul; tunc juxta *Sua-*
rez cit. nullus contrahit cognationem spiritua-
lem; quia resistit Tridentinum. At juxta *San-*
chez. Dicastil. cit. & alios, omnes contrahunt
cognationem spirituales; quia Concilium so-
lum videtur prohibere talem concursum, non

irritare actum. Utrumque probabile. C. autem non contrahunt eo casu, nisi quos designatos à parentibus admisit Parochus, sicut illi, quos ultra designatos à parentibus ipse parochus designasset: certò autem illi, quos in effectu parentum Parochus designat. Omnia communi. late Sanchez cit. *num.* 15.

95 III. Requiritur omninò ad hanc cognitionem tactus physicus infantis seu baptismi (itèmq; confirmandi) & non sufficit sola assentia: quin imò requiritur, ut quis vel accipiat infantem, dum super ipsum aqua effunditur, vel certè immediatè accipiat e manu ipsius baptizantis, uti contra *Sotum*, *Lopex*, *Sanchez* alios solà assistentià contentos; apud *Sanchez* cit. docet communis DD. cum eodem *Sanchez*, l. 7. *disp.* 56. & certum testatur *Perez* l. 29. *sect.* 4. Nam sacri Canones, ipsummetipsi dicunt. semper utuntur his verbis: *tangendi, vandi de sacro fonte, tenendi, suscipiendi* quæ certè tactum physicum, non assistentiam solam important: Et quidem tactum immediatum, ut proinde non fiat patrinus vel pater vel illa, cui tradit infantem is, qui prior immediatè à baptizante accepit. Uti docent *Sanchez*, *Pontius*, *Perez*, *Bonacin.* eosque secutus *D. Fil.* suprà, in specie exprimens commatrem contrahere cognationem spirituales, quam suscipit infantem de manibus compatris, qui prior acceperat à baptizante; quia non censetur suscipere ex Baptismo: atque ita in contingenti

facti expresse declaravit sacra Congregatio S. Officii apud Gallemart. ad Trident. *Seff. 24. c. 2.* & describit Gobat *tract. 2. seu Alphab. baptizant. cas. 17. n. 539.* excipiens tamen, nisi consuetudine antiqua in aliqua Dicecesi (prout testatur de Constantiensi) oppositum introductum esset.

IV. Potest quis patrini munus obire etiam per 96 vicarium, substitutum seu Procuratorem, vel legatum, juxta receptam & notissimam praxin; & tum ipse principalis patrinus per alium baptizatum vel confirmatum tenens cognationem spirituales & impedimentum matrimonii cum baptizato vel confirmato, ejusque parente contrahit. Uti contra *Navar. Sanchez*, ac plures alios apud ipsos, docet jam communis DD. quos citant, & sequuntur Layman *part. 4. c. 8. num. 5.* Pontius *l. 9. de Matrimon. c. 3. num. 10.* Perez *disp. 19. seff. 7.* Tambur. *De baptismo l. 2. c. 4. S. 4. num. 8.* Gobat. *tract. 2. Alphab. baptizant. cas. 17. num. 546.* ferturque saepius declaratum à sacra Congregatione Cardinalium.

Ratio est; quia generalis ista consuetudo in Ecclesia notissima habet vim declarandi legem, & regulam illam juris in 6. *Qui fecit per alium, est perinde, ac si faciat per se ipsum*: At verò substitutus, Procurator &c. tenens, hanc cognationem & impedimentum minimè contrahit; quia is non suo, sed alterius nomine tenens verus patrinus non fit, sed solum veri patrini officio fungitur. Uti contra *Sotum, Toletum,*

Rodrig. & alios docet jam communissim DD. meique citati omnes: idque expresse de-
raturum est a S. Congregatione Cardinalium, ap-
Pontium & Barbosam *De offic. Paroch.* c. 1
num. 15.

97 Quid si ergo rogatus, ut suscipiam e for-
baptismali infantem Titii, dicam, me suscep-
rum; sed poenitens dicti rogo meum vicari-
um; velit esse patrinus, me libenter daturum su-
ptus, qui solent fieri ratione talis actus: is-
acceptat, & praestat libenter, crone ego pa-
trinus? R. Non eris; quia alter non tuo, aut
curatoris nomine, sed jam suo proprio nomi-
infantem suscipit, etsi tuo rogatu. Accipe unum
& alterum casum.

98 Ordinarius patrinus, qui solet omnes
liberos suscipere, non est domi: ideoque pos-
latur a me vicarius pro ipso ordinario suscep-
re sed nesciente alium esse sui vice seu nomi-
postulatum patrinum. Uter hic erit patrinus
cognitionem spiritualem contrahet? R. Ne-
non vicarius ille substitutus; quia defuit illi
tentio tenendi suo nomine, & alioquin substi-
tus cognitionem non contrahit, ut dictum
Non ordinarius meus, quia supponitur
fuisse ab ipso facta substitutio; nec tacita hic
sumptio locum habet; quia agitur de onere
obligatione, quam nullus praesumitur sibi
imponere.

Rursus, Titius advocatus a parentibus,
esset patrinus Cajæ, dignitatem acceptat, &
Ecce

Eccleſiam cum cæteris vadit, ibi comparet Fri-
dericus Legionarius Titii, cui hic urbanitatis
cauſa cedit, permittitque, ut puellam teneat, &
è fonte levet. Poſt ſedecim annos Titius Ca-
jam vult ducere, & quærit, an impedimento la-
boret. Fuit negativa reſolutio; non enim per
invitationem aut acceptationem contrahitur
cognatio ſpiritualis, ſed per levationem ex fon-
te. In hoc ergò caſu non Titius ſed Fridericus
contraxit cognationem ſpiritualem. *Hic caſus
fuit ita reſolutus in noſtro (Pragenſi) Conſiſtorio,
me Eminentiffimi Cardinalis ab Harrach vices
gerente, ſic refert Joannes Caramuel in ſua Theo-
logia, num. 553.* Cui omninò acquieſco; Titius
enim non fuit patrinus, quia nec levavit ipſe in-
fantem: nec Fridericus ejus ſuperior egit procu-
ratorem: Quia verò Fridericus eum verè tenuit
Parocho conſentiente & approbante, liberaliter
ſine dubio præſumpto conſenſu parentis cum
agatur de favore parentis; nihil obest, quo mi-
nùs dicatur evaſiſſe verus patrinus. Hæc exem-
pli cauſa pro luce afferenda ad ſimiles caſus ſol-
vendoſ.

§. XIV.

C R I M E N.

Impedimentum criminis eſt ſclerata quæ- 99
dam conjunctio, qua conjux adhuc vivente
ſua comparte cum alio vel alia de matrimonio
ineundo cum crimine aliquo conſpirat, propter
quam ſceleſtam conſpirationem cum tali cri-
mine oritur impedimentum dirimens matrimo-
nium

nium inter illas personas sic criminosè contrahentes; & hinc dictum impedimentum criminis. Idque rationabilissimè, ut nimirum vitetur talia crimina, cædes, adulteria inter conjugum hoc modo delinquentibus aufertur spes iter sese contrahendi. Triplex autem vel potius quadruplex reperitur in jure ejusmodi crimina, & inde impedimentum dirimens matrimonium: *primum*: solum homicidium: *secundum*: homicidium cum adulterio: *tertium*: solum adulterium cum promissione matrimonii in futurum post mortem conjugis: aut (claritatis gratiâ rectè aliqui quartum crimen computant) cum actuali contractui matrimonii de præterito utique invalido. Concilium Trident. aliud crimen addidit, quod matrimoniū dirimit, scilicet raptum; sed jam hoc commodius sub classe *sensus insufficientis* computavimus; cum in Concilio eo decreto fuerit, non tam punire raptorem, quam prospicere libertati matrimonii ac consensus voluntarii respectu puellarum.

Primum Crimen.

Solum Homicidium, scilicet uxoricidium vel mariticideium.

100 **Q**uandò quis occidit uxorem suam, vel maritum alterius (aut contra maritum suum vel uxorem alterius) ex prævia conspiratione cum illa vel illo: seu quando ambo machinantur mortem, vel conspirant in mortem uxoris vel mariti, cum intentione, ut illâ peremp-

inter se matrimonium contrahant, effectu secuto est impedimentum dirimens matrimonium inter illos homicidas conspirantes tantum. Omnes claro jure, *c. si quis vivente. 31. quest. I. c. laudabilem de convers. infidel.* & alibi. Ratio jam indicata est. Conditiones requisitas ad impedimentum incurrendum jam satis expressas breviter explico.

I. Quando quis occidit vel interficit *effectus secuto*. Non sufficit sola quaecunque attentatio vel machinatio mortis: non vulneratio gravis, mutilatio: intoxicatio, si mors re ipsa non sequatur, ut clarè significatur juribus citatis; nam verba legum, præsertim poenaliū, debent intelligi cum effectu. *c. relatum. de clerico non residente*. Perinde autem est, si quis occidat physicè per se ipsum, ferro, veneno, veneficio, siue per alium moraliter occidat iussione, consilio, suasu, consensu prævio in occisionem suo nomine vel in sui gratiam faciendam, prout manifestè colligitur ex utroque loco juris allegati, non autem sufficere rati habitionē, dicam mox.

II. *Uxorem suam vel alterius*; perinde enim est, siue occidas tu ipse physicè vel moraliter, siue alter vel altera, tuo consensu vel conspiratione, occidas tuam uxorem, jam enim ambo machinatis mortem uxoris mutua conspiratione. Idemque perinde est, siue vir occidat uxorem, siue uxor, ut æquè frequens, per se vel complicem occidat maritum. Nam sic *c. si quis vivente. & c. laudabilem*, in primo casu expres-

se sermo est de occisione mariti. Et contra pa
cos docet communissima DD. cum Sanchez
7. disp. 78. Layman cit. c. 10. num. 4. op
meque defendit Dicastillus.

101 III. *Ex pravia conspiratione*, scilicet cu
scitu, consensu, consilio, auxilio, vel quali
cooperatione alterius. Quare si unus tantu
vel una, sine conspiratione, consensu vel si
alterius, occidit conjugem, si nihil aliud ad
tur, non nascetur impedimentum, sed super
tes poterunt valide matrimonium contrahere
juxta communem DD. apud citatos, & colligitur
tur, ex eodem c. *laudabilem de convers. in p
lium*. Et nota: *ex pravia conspiratione*; minime
enim sufficit sola ratihabitio occisionis tuo
mine vel in tui gratiam jam factae ab altero
vel altera etiam complice; quia sola ratihabitio
ne hoc impedimentum contrahi, nullo jure co
primitur; neque enim ratihabitio est machinatio
tio mortis, quam jura requirunt, nec praebet oc
casionem caedis, quam jura detestantur; sed
mortem vel caedem jam factam supponit. Com
munissima DD. & citati omnes

102 IV. *Ex intentione contrahendi matrimonium cum illo vel illa*. Ad hoc impedimentum contrahendum necessario requiritur, ut conspiratio illa in mortem conjugis, ac mortis machinatio fiat ex, vel cum intentione contrahendi matrimonium cum illa ipsa vel illo complice, Communissima cum Sanchez disp. 78. num. 13. Layman c. 10. num. 4. Pontius, Perez cit. Et patet eo

ex intentione legis, quæ per hanc pœnam & impedimentum intendit impedire, ne qui vel quæ cupiditate alieni matrimonii occidat propriam, vel alienam conjugem. Quare imprimis, qui alio fine vel motivo, quàm ut matrimonium contrahant, v. g. ex odio, vindicta, vel ne deprehensi in adulterio à marito occidantur, aut de adulterio accusari possint, &c. conjugem communi conspiratione occiderunt, hoc impedimentum non contraherent, uti cum Navar. *l. 4. consil. 1. c. de eo qui duxit.* docet communis DD. ac citati omnes. Item si Titius v. g. suasu vel cooperatione Cajæ occidat uxorem suam, ut ducere possit, non ipsam Cajam, sed aliam quamcunque, vel determinatam hanc Semproniam sceleris ignaram, nihil impediatur Titius, quin postea possit ducere utramlibet, sive Cajam sive Semproniam, modò cum neutra earum ante mortem conjugis mœchatus sit (tunc enim nasceretur secundum crimen) uti ex *Coninck* & aliis resolvit *Layman c. 10. num. 2.* quia non occidit ex intentione contrahendi cum complice seu conspirante. Necesse tamen est, eam intentionem contrahendi cum ipsa complice, fuisse alteri parti manifestatam alioquin non poterit esse conspiratio ex intentione ineundi matrimonium. Sufficit tamen sola intentio seu voluntas contrahendi, neque requiritur promissio, seu ut fides data sit de matrimonio ineundo inter ipsos, prout expressè deciditur. *c. super hoc* eodem titulo. *De eo qui duxit.*

Tam

Tandem in hoc primo crimine, quando in bo machinati sunt mortem conjugis, non requiritur adulterium; cum juxta jura allegata sit dicta mutua conspiratio cum occisione secuta; si autem accedat & adulterium, erit crimen mixtum ex primo & secundo, eoque difficilius dispensationis, & ideo in supplatione necessario explicandum. Declaro hoc crimen uno & altero exemplo authentico.

- 103 Jovius uxorem suam adulteram & adulterum odit, & per insidias occidere parat, adulteram & adulterum id rescientes absque intentione contrahendi matrimonium, illius mortem machinati sunt, & secretò occiderunt, postea matrimonium contraxerunt in facie Ecclesiæ. Quæritur an teneat? & rectè Navar. cit. *Consil. 1.* tenuisse; idcirco, quod ex narratione facti clarescit, interfectionem illam nequaquam provenisse intentione contrahendi inter se post mortem ipsorum. Sic Doctor Navarrus.

Hortensia juncta matrimonio cum Petro, petravit adulterium cum Achille, qui gerebat inimicitias cum Petro, & Hortensia quoque Petro oderat; quod ab illo duriter haberetur; in eo consilium, ut eum interficiant, quod & factum est, primâ quidem intentione ulciscendi, quod Petro oderant, secundariâ contrahendi simul; vellem de hac dubitant. Quæritur, an ortum impedimentum dirimens & quid faciendum, contraxerunt? Hic sceleratus casus his verbis propositus fuit Leonardo Lessio in *Auctor. Matrim.*

Matrimonium cas. 10. atque ita sapienter refolvit. 1. Fuisse ortum impedimentum, fi faltem fecundaria intentio fuit pofttea contrahere; quia jura fimpliciter requirunt intentionem illam contrahendi, nec ufquam exprimunt, intentionem illam contrahendi debere efle primariam. 2. Si dubitent, an habuerint eam intentionem fecundariam, debere eos abftinere à matrimonio, eò quòd contracturis debet mortaliter conftare, non fubefle impedimentum, alioquin exponerent fe in periculum fornicationis; atque eo cafu in foro externo omnino præfumptionem efle, adfuiffe talem intentionem: atqui in foro externo ftatur præfumptione, quando non conftat de oppofita veritate.

Secundum Crimen.

Homicidium cum adulterio.

Quandò folus adulter, comiffo adulterio, 104 occidit fuam uxorem (aut contra fola adultera fuum maritum) absque confpiratione cum complice, ex intentione tamen perveniendi ad matrimonium cum adultera vel adultero, nafcitur impedimentum criminis dirimens matrimonium contrahendum inter adulteros. Omnes. Conftat ex *c. Super hoc. c. Significavit nobis. De eo qui duxit.* Idque etiam locum habere, fi adultera fola fimili intentione occidat maritum, patet ex fuprà cit. *c. Si quis vivente. 31. quæft. 1.*

Ad impedimentum ergò hoc contrahendum 105
non

non sufficit sola occisio uxoris vel mariti, requiritur etiam adulterium commissum occisionem actualem conjugis; siue deinde adulterium antecedit, siue subsequatur machinationem mortis conjugis, dummodò vivente huc conjuge. Communis. *Sanchez*, *Pom. Layman*, alii citati. Ut si venenum propinxi uxori vel marito, aut mandasti sicario, ut occideret Bertam uxorem tuam, & post illud mandatum vel propinationem ante mortem Bertae commisit adulterium cum Caja, confurget in te iudicium: non autem confurgeret, si eundem Caja peccasses primum post mortem Bertae; tunc enim non potuit amplius fieri adulterium: jura autem requirunt occisionem & adulterio. Communis apud citatos. Item requiritur, ut occisio conjugis fiat ex intentione perveniendi ad matrimonium cum adultera colligitur ex motivo juris initio allegati, de quo DD. communiter, Theologi, Jurista, & Mystici. Quare, si occisio vel machinatio uxoris vel mariti fieret ex alio motivo vel gravius cum hac aliave peccandi, vel aliam quocunque foeminam ducendi, non induceretur impedimentum inter adulteros. Advertit tamen bene *Sanchez cit. num. 19.* hanc intentionem semper praesumi in foro externo, quoties quis for vult contrahere cum ea, cum qua commisit adulterium; ideoque idipsum etiam praesumi debet in foro interno in dubio, quando constat opposita veritas, ut paulò supra in-

vi. Non tamen necesse est, ut hæc intentio occi-
foris matrimonii contrahendi sit manifestata
adulteræ cum qua intendit contrahere, ut con-
tra Pontium & alios rectè docet Averſa hic
quæſt. 18. Secl. 4. cum Tambur. *tract. 1. §. 2. n.*
3. Quia in hoc ſecundo crimine non requiritur
conſpiratio duorum, ſicut in primo crimine
præcedente. Quale autem in hoc & ſequenti-
bus criminibus intervenire debeat adulterium,
dicam mox infra *num. 4.*

Tertium Crimen.

*Adulterium ſolum cum promiſſione matri-
monii de futuro.*

QUandò adulter & adultera, ſive ante, ſive 106
poſt adulterium commiſſum promittunt
& fidem dant de matrimonio poſt mortem
conjugis contrahendo, eſt impedimentum diri-
mens matrimonium inter illos contrahentes. Ex
comuni Sententia, ex plurimis ſacris Textibus, c.
Relatum 1. quæſt. 1. c. propoſitum c. Ex literarum.
c. Significasti. c. Peniens. &c. De eo, quid duxit. Ra-
tio rurfus ſemper eadem, nè ſcilicet ob promiſ-
ſionem factam matrimonii contrahendi capteretur
occaſio machinandi mortem alterius conjugis,
inter adulteros. Vides jam in hoc tertio crimine
non requiri occiſionem vel machinationem mor-
tis, ſed ſufficere adulterium, cum promiſſione
matrimonii. Vides etiam, non ſufficere ſolum ad-
ulteriũ, aliòquin omnes adulteri vel adulteræ in-
validè contraherent ſecundas nuptias: Sicut neq;
ſuffi-

sufficit sola promissio futuri matrimonii mortem conjugis, quippe quæ per se loquens spectato jure naturæ illicita non est: attamen accidens, quia tales promissiones solent esse causa multorum malorum; ideo merito *c. Finali*. De eo, qui duxit, graviter delinquere dicuntur, eisque poenitentia injungi præcipitur, qui matrimonio ligati promittunt alteri matrimonium post mortem conjugis. Et merito Parochi et modi promissionem factam audientes suspicantur, & inquirunt de ulteriori malo. Itaque

- 107 1. Ad hoc impedimentum requiritur & sufficit adulterium simul cum promissione futuri matrimonii, sive adulterium sit commissum ante, sive post promissionem seu fidem datam, ut expresse habetur eodem *c. Finali*. Neque requiritur, ut unum fiat intuitu alterius per modum pacti conditionati, v. g. dicendo: promittam tibi ducendum te, mortua conjugē mea vel tuam, si feceris potestatem corporis; hoc enim nullius est impedimentum, sed sufficit, cum adulterio ante promissionem fieri promissionē matrimonii, eamque promissionem ante adulterium non esse revocata. Si enim revocata antea sit, jam non erit adulterium cum promissione, adeoque nullum amplius impedimentum; at verò si promissio facta post adulterium, etsi ante mortem conjugis revocata sit, impedimentum jam ante contractum per contractum ulterius cum promissione, utique permanens, ut ex communi rectè notat Sanchez cit. *num. 1.* Bonacin. hic *quest. 3. proposit. 2.* alii passim. Hinc ulterius.

II. Requiritur, ut promissio & adulterium¹⁰⁸

vivente eodem conjuge facta sint. Unde si fides data sit sub eodem matrimonio, atque adulterium commissum sub alio matrimonio posteriori; aut contra adulterium commissum sub priori promissio autem facta sub posteriori matrimonio, non erit impedimentum; quia per posterius aliud matrimonium dissoluta est connexio adulterii & promissionis. Ex comuni Sanchez *l. 7. disp. 79.* Coninck, alii cum Layman *c. 10. num. 4.* At quid si Titius & Berta bona fide putantes Cajam Titii uxorem jam esse mortuam, sic invicem promiserunt matrimonium; deinde certè cognoscunt eam adhuc vivere, & nihilominus committunt adulterium; Incurruntne hoc impedimentum dirimens? Affirmant simpliciter *Aversa & Perez* apud Tamb. hic *c. 6. §. 3. n. 11.* Sed rectius sic distinguendum: Si Titius & Berta post cognitam vitam Cajæ commiserunt adulterium ex vi promissionis prius factæ, cum spe futuri matrimonii, adhuc sine dubio exsurgit impedimentum; quia sic perseverat promissio facta, & quidem jam sub mala fide, quæ ante erat sub bona fide.

At verò si cognitâ Cajæ vitâ nihil amplius moveantur promissione prius facta, quam jam tanquam impossibilem factam cessasse & exspirasse apprehendunt; quia nimirum vivente Caja matrimonio jungi non possunt, & tamen committunt adulterium, non contrahent hoc impedimentum; quia sic adulterium hoc non est am-

plius conjunctum cum promissione antea facta
quod valde notandum. Hæc satis de simili
adulterii & promissionis : breviter nunc
dicendum, qualis promissio & quale adulterium
requiratur ad hoc impedimentum eligendo
sententias mitiores pro liberatione eorum.

- 109 III. Requiritur ad promissionem matrimo-
nii ut sit seria seu utrinque serio & ex animo facta
altera parte acceptata, & absoluta. Non
incurritur impedimentum. 1. Si promissio
utraque vel una saltem parte fictè fieret. La-
cit. c. 10. num. 4. Bonacin. Henriq. Diana
contra Sanchez, Perez, Dicastil, & alios. Si
promissio, etsi serio facta ab una parte, ab
altera parte acceptata non sit. Communissima
Sanchez disp. 79. Layman, alii. Quid si
pars taceat? Censebiturne consentire & con-
trahere, sicque impedimentum contrahi? Non
Sanchez cit. Quia sumus, ait, in re nociva ob-
staculum contrahendum. Affirmat Cane-
cum aliis; quia sumus, ait, in re favorabili
matrimonium apprehenditur ab iis ut bonum.
Utrumque probabile censeat Tambur. cit. c. 3.
num. 7. Et ego, nisi de consensu constet
mitiorem sententiam inclino. 3. Si promissio
fiat conditionatè conditione ante mortem
jugis non impleta, ut si dicas adulteræ: pro-
hibeo te de ducere, si pater meus profectus fuerit
ante mortem uxoris pater non profectus
non orietur impedimentum. Sic (contra
Sanchez & alios) Caneck, Layman, Perez disp.

Secl. 4. Tambur cit. *num. 4.* alii. Ratio est; quia promissio conditionata ante conditionē impletā non est simpliciter promissio aut fides data, quā requirunt sacri Canones. 4. Probabiliter etiam requiritur ultra promissionem acceptatam absolutam, etiam repromissio vicissim facta ab altera parte, seu promissio mutua, sicut si contrahere attentarent matrimonium de præsenti in crimine sequenti requiritur mutua promissio & repromissio. Ita post *Henriq. Layman num. 4.* Et si probabilius neget cum pluribus Sanchez *disp. 79. num. 20.* Sed satis sit probabiles opinioniones hujus impedimenti insinuassee, si curiosus es, vel casu urgeris, lege citatos.

IV. Ad contrahendum hoc impedimentum **119** requiritur adulterium verum & formale ex utraque parte seu utrique parti cognitum & perfectè consummatum cum immissione seminis intrā vas naturale. Communis DD. ac citati omnes. Non ergo incurritur hoc impedimentum imprimis, si neutra, vel altera pars nesciat se committere adulterium, ut si puella nesciat hunc virum esse matrimonio ligatum, aut ignoret ejus uxorem adhuc vivere, etsi ignorantia crassa. Sanchez, Coninck, Layman, Perez, alii passim. Et constat expressèc. *Propositum. De, qui duxit.* infra describendo. Et alii Canones requirunt scientiam. Tandē, si reipsa non sit adulterium, sed tantum formaliter per conscientiam erroneam, ut si Titius & Berta putent conjugem alterius adhuc vivere, cum tamen reve-

ra jam obierit : aut putent , esse verum matrimonium illud prius , cum tamen revera ob impedimentum occultum nullum sit. Nam universim liter semper requiritur matrimonium prius esse validum , etsi tantum modò ratum , aut divitiò dissolutum. Ut notat Sanchez *disp.* 78. *ne.* Communis apud Tambur. cit. §. 2. *ne.* 6. Denique non contrahitur impedimentum ob quoscunque tactus & actus impudicos , et pollutionis invicem procuratas , etiam copula inchoatam , &c. Eodem prorsus modo , quod præ dictum de copula requisita ad contrahendum impedimentum affinitatis , hic per omnia applicanda. Ratio omnium est ; qui jura odiosa sunt strictè interpretanda ; ergo in nostro non sunt intelligenda , nisi in adultério perfecto , absoluto , & utrinque consummato.

Crimen quartum.

Adulterium solum cum alio matrimonio contracto.

III QUandò adulter vel adultera committit adulterio insuper contrahunt , vel potius contrahere (utiq ; invalidè) attentant matrimonium per verba de præsenti , statim nascitur impedimentum dirimens , ut deindè , etiam mortua uxore adulteri , vel marito adulteræ matrimonium validè contrahere nunquam possint. *Omnes.* Constat variis Capitulis eodem titulo : *De eo , qui duxit.* Et ratio eadem à fortiori ; si enim ob excludendam

caſionem machinandi mortem conjugis ex ſola promiſſione matrimonii cum adulterio naſcitur impedimentum dirimens, multò magis naſcetur ex conſenſu de præſenti cum ſimili adulterio.

Intellige rursùs eadem ratione de adulterio vero, formali, ex utraque parte perfectè conſumato, juxta dicta in crimine præcedent n. *IV.* Declarat authentica ſententia Alexandri III. c. 1. de eo, qui duxit. Sic loquitur: *Propoſitum eſt nobis, quòd quidam vir uxorem habens, ſibi aliam hujusmodi rei inſciam copulaverit, ſed prima mortua diſcedere nititur à ſecunda. Sed licet in Canonibus habeatur, ut nullus copulet matrimonio, quam prius polluerat adulterio, & illam maxime, cui fidem dederat uxore ſua vivente: vel qua machinata ſit in mortem uxoris; quia tamen præfata mulier erat inſcia, quòd ille aliam haberet uxorem viventem; nec dignum eſt, ut præfatus vir, qui ſcienter contra Canones venerat, luctum de ſuo dolo reportet. Conſultationi tuæ taliter reſpondemus: quòd niſi mulier divortium petat, ad petitionem viri non ſunt aliquatenus ſeparandi.* Sic Pontifex, compendio confirmandum ferè omnia dicta.

At, quid ſi tales putantes conjugem jam eſſe mortuam vel mortuum, bona fide contraxerunt matrimonium, poſtea verò cognitò conjugem adhuc vivere, committunt, vel pergunt comittere adulteria, idque quaſi ex vi prioris contractus? Accipe reſponſum Doctoris Navar. ad ſimilem caſum ſibi propoſitum, *conſil. 3. in eundem*

dem titulum: *de eo, qui duxit.* Antonius vi-
te priori uxore, motus rumore mortis ejus,
degebat longè distans ab eo, contraxit cum
ta ignorante Antonium habuisse uxorem, de
jus morte nihil certi constaret: quæ Berta etiã
postquàm deindè cognovit vivere uxorem
tonii, perrexit facere Antonio potestatem
corporis. Nunc verò sepulta priori sua uxore
& superstite secunda, quærit Antonius: qui
bi faciendum?

Respondet sapienter Navar. 1. Non pos-
sunt convivere, nisi eliciant novum consensum
quandoquidem matrimonium non valet
vente prima uxore. 2. Licet novum con-
sensus eliciant, attamen fore illicitum ac irritum
nisi accedat dispensatio Pontificis; quando-
dem Berta perrexit carnaliter adhærere Antonio
etiam postquàm cognovit, vivere adhuc uxorem
Antonii. 3. Antonium teneri ducere Bertam
volentem; quia illam ab initio decepit, ut
non contracturam, si cognovisset, esse incertum
an viveret prior uxor. 4. Addit illam renun-
tiationem consensûs debere fieri coram Parocho
& testibus; esto jam præcesserit in facie Ec-
clesiæ matrimonium illud invalidum. Sed de
quarto alibi mitius.

Quo jure inductum hoc impedimentum

113 **C**ertè non jure naturæ vel divino, ut patet
in Davide, qui post adulterium & occisionem
Uriæ duxit ejus uxorem Bethsabeam:

solo Jure Ecclesiastico, locis hæcenus allegatis. Undè si duo infideles commisissent tale crimen, postea validè contraherent. Quòd si tamen tale crimen committatur à duobus, quorum unus est fidelis, alter infidelis, non poterit hic alteri post Baptismum jungi matrimonio. Ut certum est apud omnes. Et expresse diciditur. *c. 1. de convers. infidel.* Et si enim ibi sit casus de certa criminis specie, tamen perindè est etiam de aliis speciebus criminis. Ut notat ibidem Glossa. Ràtio est; quia tunc impedimentum ab Ecclesia statutum directè in fidelem, redundat etiam in infidelem. Etenim ad invalidè contrahendum matrimonium satis superque est, quòd alter ex contrahentibus impedimento dirimente alligatus sit. Uti contingit in impedimento voti solemnisi in Professione, &c. quod quamvis in altero tantum reperiatur, matrimonium tamen reddit irritum. Ut excomuni docet Sanchez, *disp. 78.*

Tantem nota semel pro semper, impedimentum hoc criminis tantum dirimere matrimonium contrahendum inter ipsosmet criminosos, qui tale crimen homicidii vel adulterii commiserunt: non item dirimere matrimonium contrahendum cum aliis; imò hodie neque impedire quidem, quamvis hæc ipsa & alia nonnulla crimina jure veteri erant impedimentum impediens seu prohibens matrimonium omne aliud contrahendum, de quo brevi postea.

Supponimus autem semper, sicut generaliter

ad incurrendum quodvis impedimentum
mens, ita & hoc criminis impedimentum,
requiri scientiam talis impedimenti, nec
sare ignorantiam, quod tali crimine contri-
tur impedimentum dirimens, & matrimonium
fiat nullum; quia etiam hoc impedimentum
ab Ecclesia inductum est non præcise in
nam delicti; sed principaliter ad absterren-
homines, ne spe matrimonii crimina com-
tant: prout unanimiter supponunt DD. uni-
si suo loco allegandi; neque ullus hactenus
in dubium revocavit. Novissimè Diana *pari.*
resol. § 1. pro opposita sententia citat *Baucy*
Baucy autem id ex se non asserens citat *Pa-*
dani antiquam sententiam obsoletam, adeo-
hodie nullum probabilitatem afferentem;
tamen nec *Diana*, nec *Baucy* ulla nota-
ciunt oppositam sententiam *Paludini*, ideo-
cum P. Gobat hic *cas.* 10. *num.* 202. non
rer illos, qui bona fide contraxerunt ad
impedimento criminis relinquere in bona fide.

CLASSIS IV.

Impedimentorum.

NIMIA DISTANTIA.

Continet duo vel tria ultima impedimen-
Cultus disparitas: impotentia, sub qua-
tiam comprehenditur impedimentum ætatis.

SUMMARIA.

115. Matrimonium fidelis cum infideli seu non baptizato
nullum est.